

Олексій Меше

ФОП і ТОВ
ПОПУЛЯРНІ ФОРМИ
ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

Харків
«Право»
2021

Меше О. П.

М56 ФОП і ТОВ. Популярні форми ведення бізнесу / Олексій Меше. –
Харків : Право, 2021. – 270 с.

ISBN 978-966-998-211-7

У виданні викладено основні теоретичні і практичні положення про державну реєстрацію ФОП і ТОВ, зміни реєстраційних даних, постановку на податковий облік, оподаткування та припинення діяльності. Особливу увагу приділено відновленню платоспроможності ФОП (реструктуризація та погашення боргів) та банкрутству ТОВ (розпорядження майном, санація, ліквідація).

Книга буде корисною для представників малого бізнесу та осіб, які бажають займатися підприємницькою діяльністю чи бізнесом, але не знають, із чого почати. Буде помічником для студентів у поглибленому вивченні таких форм, як ФОП і ТОВ, а також для викладачів навчальних закладів при комплексному викладенні матеріалу.

УДК 347.7(477):005.922.1

© Меше О. П., 2021
© Оформлення. Видавництво
«Право», 2021

ISBN 978-966-998-211-7

Зміст

ФОП

1.	Про фізичну особу та підприємця	7
1.1.	Фізична особа	7
1.2.	Ім'я.....	10
1.3.	Місце проживання.....	11
1.4.	Фізична особа-підприємець	12
2.	Реєстрація ФОП.....	14
2.1.	КВЕД.....	14
2.2.	Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань	19
2.3.	Портал електронних сервісів	21
2.4.	Відомості Єдиного державного реєстру	24
2.5.	Статус інформації Єдиного державного реєстру	28
2.6.	Надання відомостей Єдиного державного реєстру.....	28
2.7.	Взаємодія між реєстрами та системами держорганів	32
2.8.	Офлайн реєстрація ФОП	37
2.9.	Офлайн реєстрація змін щодо ФОП	39
2.10.	Офлайн реєстрація припинення ФОП.....	40
2.11.	Проведення реєстраційних дій онлайн	41
2.12.	Проведення реєстраційних дій через фронт-офіси	43
2.13.	Результат реєстрації	45
3.	Оподаткування	46
3.1.	Взяття на податковий облік	46
3.2.	Внесення змін до облікових даних	50
3.3.	Державний реєстр фізичних осіб – платників податків	51
3.4.	Зняття з обліку	55
3.5.	Спрощена система оподаткування	57
3.5.1.	Реєстрація (анулювання) платників єдиного податку.....	62
3.5.2.	Ставки єдиного податку.....	65
3.5.3.	Визначення доходів та їх складу.....	67
3.5.4.	Облік та звітність	69
3.5.5.	Нарахування та сплата єдиного податку	71

3.6.	Загальна система оподаткування	73
3.6.1.	Податок на доходи фізичних осіб	73
3.6.2.	Військовий збір.....	77
4.	Єдиний соціальний внесок	78
4.1.	Взяття на облік	79
4.2.	Нарахування обчислення та оплата	80
4.3.	Зняття з обліку	83
4.4.	Вимоги про сплату ЄСВ та їх оскарження	84
5.	Банкрутство	86
5.1.	Подання заяви	86
5.2.	Відкриття провадження	90
5.3.	Обмеження	92
5.4.	Реструктуризація боргів	95
5.5.	Погашення боргів.....	96

ТОВ

1.	Поняття товариства з обмеженою відповідальністю	99
2.	Створення товариства	100
2.1.	Найменування товариства	100
2.2.	Комерційне найменування	101
2.3.	Найменування – торговельна марка	102
2.4.	Статут товариства.....	103
2.5.	Модельний статут.....	104
2.6.	Статутний капітал	106
2.7.	Вклад учасника та його внесення	106
2.8.	Реєстрація товариства	107
3.	Зміна статутного капіталу	109
4.	Зміна складу учасників товариства	112
4.1.	Купівля – продаж частки	112
4.2.	Звернення стягнення на частку	114
4.3.	Вихід із товариства.....	115
4.4.	Набуття товариством частки	117
4.5.	Спадкування	117
5.	Внесення змін до Єдиного державного реєстру.....	118
6.	Загальні правила виплати дивідендів.....	121
7.	Управління товариством.....	122

7.1. Загальні збори учасників.....	122
7.1.1. Скликання загальних зборів учасників.....	123
7.1.2. Проведення загальних зборів учасників.....	126
7.2. Виконавчий орган.....	129
7.3. Наглядова рада.....	132
7.4. Посадові особи.....	133
8. Укладення особливих правочинів.....	134
9. Документи товариства.....	135
9.1. Організація та ведення бухобліку.....	137
9.2. Первинні документи та реєстри.....	139
10. Оподаткування.....	141
10.1. Взяття на облік.....	141
10.2. Внесення змін до облікових даних.....	143
10.3. Зняття з обліку.....	145
10.4. Податок на прибуток підприємств.....	150
10.5. Податок на доходи фізичних осіб.....	151
10.6. Єдиний податок.....	152
10.7. Військовий збір.....	153
10.8. Податок на додану вартість.....	154
11. Єдиний соціальний внесок.....	159
12. Добровільне припинення (ліквідація) товариства.....	163
13. Банкрутство товариства.....	169
13.1. Досудова санація.....	169
13.2. Відкриття провадження у справі про банкрутство.....	172
13.3. Розпорядження майном.....	178
13.4. Збори та комітет кредиторів.....	181
13.5. Санація.....	184
13.6. Ліквідаційна процедура.....	187
ДОДАТКИ.....	196
Заява щодо державної реєстрації фізичної особи – підприємця.....	196
Заява про застосування спрощеної системи оподаткування.....	200
Запит про отримання витягу з реєстру платників єдиного податку.....	203
Податкова декларація платника єдиного податку фізичної особи – підприємця.....	204

Декларація про майновий стан боржника у справі про неплатоспроможність	211
Заява щодо державної реєстрації юридичної особи	223
Модельний статут товариства з обмеженою відповідальністю	233
Статут товариства з обмеженою відповідальністю «ЗРАЗОК»	248
ЗАКОНОДАВСТВО	267

1. ПРО ФІЗИЧНУ ОСОБУ ТА ПІДПРИЄМЦЯ

1.1. Фізична особа

Для повного розкриття поняття фізичної особи та фізичної особи-підприємця (ФОП), а також різниці між ними, варто звернутися не тільки до законодавства, а і до суті статусу таких осіб.

Учасниками цивільних відносин є фізичні особи та юридичні особи, а також держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права.

Як ви помітили, ФОП залишений поза увагою, незважаючи на те, що такі особи є також учасниками цивільних відносин. Це відбулося тому, що правовий статус фізичної особи є набагато ширшим, ніж правовий статус ФОП.

Людина яка є учасником цивільних відносин вважається фізичною особою.

В свою чергу фізична особа має цивільну правоздатність та дієздатність.

Цивільна правоздатність фізичної особи – це здатність мати цивільні права та обов'язки. Цивільна правоздатність фізичної особи виникає у момент її народження, а тому її мають всі фізичні особи. В певних випадках навіть охороняються інтереси зачатої, але ще не народженої дитини. Правоздатність фізичної особи припиняється у одному випадку – у випадку смерті.

В окремих випадках, здатність мати окремі цивільні права та обов'язки може пов'язуватися з досягненням фізичною особою відповідного віку.

Особливу увагу варто приділити такому моменту. Правочини (договори, угоди), що обмежують можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов'язки, є нікчемними.

«Нікчемний правочин – це недійсний правочин, недійсність якого встановлена законом, а визнання такого правочину недійсним судом не вимагається»

Правовий акт Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб не може обмежувати можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов'язки.

Щодо цивільної дієздатності фізичної особи, то тут варто зазначити, що цивільна дієздатність – це здатність своїми діями набувати для себе цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також здатність своїми діями створювати для себе цивільні обов'язки, самостійно їх виконувати та нести відповідальність у разі їх невиконання.

Обсяг дієздатності фізичної особи відрізняється в залежності від її віку.

Фізична особа, яка не досягла 14 років є малолітньою особою та має часткову дієздатність. Така малолітня особа, має право:

1. Самостійно вчиняти дрібні побутові правочини. Правочин вважається дрібним побутовим, якщо він задовольняє побутові потреби особи, відповідає її фізичному, духовному чи соціальному розвитку та стосується предмета, який має невисоку вартість.

2. Здійснювати особисті немайнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності.

3. Обирати собі місце проживання.

Малолітня особа не несе відповідальності за завдану нею шкоду.

Фізична особа у віці від 14 до 18 років є неповнолітньою особою та має неповну цивільну дієздатність. Неповнолітня особа має право:

1. Самостійно вчиняти дрібні побутові правочини. Неповнолітня особа вчиняє інші правочини за згодою батьків (усиновлювачів) або

підкувальників. На вчинення неповнолітньою особою правочину щодо транспортних засобів або нерухомого майна повинна бути письмова нотаріально посвідчена згода батьків (усиновлювачів) або підкувальника і дозвіл органу опіки та піклування.

Згода на вчинення неповнолітньою особою правочину має бути одержана від батьків (усиновлювачів) або підкувальника та органу опіки та піклування.

2. Здійснювати особисті немайнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності.

3. Самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією або іншими доходами. Неповнолітня особа може розпоряджатися грошовими коштами, що внесені повністю або частково іншими особами у фінансову установу на її ім'я, за згодою органу опіки та піклування та батьків (усиновлювачів) або підкувальника.

Суд за заявою батьків (усиновлювачів), підкувальника, органу опіки та піклування може обмежити право неповнолітньої особи самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією чи іншими доходами або позбавити її цього права.

4. Обирати собі місце проживання.

5. Бути учасником (засновником) юридичних осіб, якщо це не заборонено законом або установчими документами юридичної особи.

6. Самостійно укладати договір банківського вкладу (рахунку) та розпоряджатися вкладом, внесеним нею на своє ім'я (грошовими коштами на рахунку).

Неповнолітня особа особисто несе відповідальність за порушення договору, укладеного нею самостійно або договору, укладеного за згодою батьків (усиновлювачів), підкувальника.

Якщо у неповнолітньої особи недостатньо майна для відшкодування збитків, додаткову відповідальність несуть її батьки (усиновлювачі) або підкувальник.

Неповнолітня особа несе відповідальність за шкоду, завдану нею іншій особі.

Фізична особа, яка досягла 18 років є повнолітньою та має повну цивільну дієздатність.

У разі реєстрації шлюбу фізичної особи, яка не досягла повноліття, вона набуває повної цивільної дієздатності з моменту реєстрації шлюбу. Якщо припинено шлюб до досягнення фізичною особою повноліття, набута нею повна цивільна дієздатність зберігається.

Також, повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцяти років і працює за трудовим договором, а також неповнолітній особі, яка записана матір'ю або батьком дитини. Повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцяти років і здійснила реєстрацію ФОП (за наявності письмової згоди на це батьків).

Варто також описати ще два поняття які характеризують фізичну особу та відповідно впливають на ФОП.

1.2. Ім'я

Досить багато людей не уявляють та не розуміють обсягу поняття імені фізичної особи, оскільки ім'я визначене законодавством відрізняється за своєю суттю від звичайного сприйняття імені особи.

Розпочнемо із прізвища. Прізвище дитини визначається за прізвищем батьків. Якщо мати, батько мають різні прізвища, прізвище дитини визначається за їхньою згодою. Батьки, які мають різні прізвища, можуть присвоїти дитині подвійне прізвище, утворене шляхом з'єднання їхніх прізвищ.

Ім'я дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, у разі відсутності добровільного визнання батьківства визначається матір'ю дитини. Дитині може бути дано не більше двох імен, якщо інше не впливає із звичаю національної меншини, до якої належать мати або батько.

По батькові дитини визначається за іменем батька. По батькові дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, за умови, що батьківство щодо дитини не визнано, визначається за іменем особи, яку мати дитини назвала її батьком.

Ім'я фізичної особи, яка є громадянином України, складається із прізвища, власного імені та по батькові, якщо інше не впливає із звичаю національної меншини, до якої вона належить.

Тобто, прізвище, безпосередньо ім'я та по батькові є ім'ям фізичної особи.

Фізична особа набуває прав та обов'язків і здійснює їх під своїм ім'ям. При здійсненні окремих цивільних прав фізична особа відповідно до закону може використовувати псевдонім (вигадане ім'я) або діяти без зазначення імені.

1.3. Місце проживання

Місцем проживання фізичної особи є житло, розташоване на території адміністративно-територіальної одиниці, в якому особа проживає, а також спеціалізовані соціальні установи, заклади соціального обслуговування та соціального захисту, військові частини.

Місце проживання має бути зареєстроване, що полягає у внесенні інформації до реєстру територіальної громади, документів, до яких вносяться відомості про місце проживання (перебування) особи, із зазначенням адреси житла або місця перебування із подальшим внесенням відповідної інформації до Єдиного державного демографічного реєстру.

Місцем проживання фізичної особи у віці від десяти до чотирнадцяти років є місце проживання її батьків (усиновлювачів) або одного з них, з ким вона проживає, опікуна або місцезнаходження навчального закладу чи закладу охорони здоров'я тощо, в якому вона проживає, якщо інше місце проживання не встановлено за згодою між дитиною та батьками (усиновлювачами, опікуном) або опікуна.

У разі спору місце проживання фізичної особи у віці від десяти до чотирнадцяти років визначається органом опіки та піклування або судом.

Місцем проживання фізичної особи, яка не досягла десяти років, є місце проживання її батьків (усиновлювачів) або одного з них, з ким вона проживає, опікуна або місцезнаходження навчального закладу чи закладу охорони здоров'я, в якому вона проживає.

Фізична особа може мати кілька місць проживання але мати тільки одне зареєстроване.

1.4. Фізична особа – підприємець

Розкривши поняття фізичної особи варто перейти до ФОП. І як вже стало зрозумілим, це звичайна людина, але із статусом підприємця. При цьому варто враховувати, що такі статуси є одночасно взаємоподібними та одночасно мають певні відмінності.

В Конституції України зазначено, що кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом.

Підприємницька діяльність депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування обмежується законом.

Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом.

Держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів.

Право на здійснення підприємницької діяльності, яку не заборонено законом, має фізична особа з повною цивільною дієздатністю.

Фізична особа здійснює своє право на підприємницьку діяльність за умови її державної реєстрації. Інформація про державну реєстрацію ФОП є відкритою.

Державна реєстрація фізичної особи, як підприємця відбувається на основі Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

Таким чином, громадянин, може реалізувати своє право на підприємницьку діяльність, після проходження відповідних реєстраційних процедур та не втрачає і не змінює свого статусу фізичної особи.

Якщо особа розпочала підприємницьку діяльність без державної реєстрації, уклавши відповідні договори, вона не має права оспорювати ці договори на тій підставі, що вона не є підприємцем.

До підприємницької діяльності фізичних осіб застосовуються нормативно-правові акти, що регулюють підприємницьку діяльність

юридичних осіб, якщо інше не встановлено законом або не впливає із суті відносин.

Фізична особа – підприємець відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном, крім майна, на яке згідно із законом не може бути звернено стягнення.

ФОП, який перебуває у шлюбі, відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм особистим майном і часткою у праві спільної сумісної власності подружжя, яка належатиме їй при поділі цього майна.

Якщо ФОП визнаний безвісно відсутнім, недієздатним чи його цивільна дієздатність обмежена або якщо власником майна, яке використовувалося у підприємницькій діяльності, стала неповнолітня чи малолітня особа, орган опіки та піклування може призначити управителя цього майна.

Орган опіки та піклування укладає з управителем договір про управління цим майном.

При здійсненні повноважень щодо управління майном управитель діє від свого імені в інтересах особи, яка є власником майна.

У договорі про управління майном встановлюються права та обов'язки управителя.

Орган опіки та піклування здійснює контроль за діяльністю управителя майном відповідно до правил про контроль за діяльністю опікуна і піклувальника.

Договір про управління майном припиняється, якщо відпали обставини, на підставі яких він був укладений.

Виходячи із цього, отримання фізичною особою статусу підприємця засвідчує право такої особи на заняття підприємницькою діяльністю.

При цьому, статус підприємця сам по собі не впливає і ніяким чином не обмежує будь які права особи, які впливають з її цивільної правоздатності та дієздатності.

Таким чином, виходячи із системного аналізу законодавства України можна зробити висновки, що до регулювання діяльності ФОП застосовуються норми законодавства, які регулюють діяльність юридичної особи та певні норми законодавства щодо фізичної особи.

Статус ФОП фактично порівнюється до статусу юридичної особи, оскільки підприємець фактично може мати права та обов'язки, необхідні для здійснення будь яких видів діяльності, які не заборонені чи не обмежені законодавством. У цивільних та господарських відносинах ФОП є різностороннім учасником, але при будь яких умовах залишається фізичною особою.

2. РЕЄСТРАЦІЯ ФОП

При всій сучасній простоті реєстрації фізичної особи-підприємця не варто забувати, що така процедура регулюється низкою нормативно-правовими актами, які взаємопов'язані між собою. Одним із основних законів, що регулює реєстрацію ФОП є Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», також паралельно це питання регулюється іншими нормативно-правовими актами.

Першочергово, перед реєстрацією ФОП потрібно мати чітке уявлення про види діяльності якими буде займатися майбутній підприємець.

2.1. КВЕД

Однією з найважливіших умов розвитку національної статистики, адаптованої до умов глобалізованої економіки, є створення та впровадження сучасної системи національних статистичних класифікацій, згармонізованих із міжнародними. Упровадження статистичних класифікацій дає можливість підняти на якісно новий рівень статистичний аналіз стану національної економіки та прогнозування її розвитку, вивчення міжгалузевих проблем. Статистичні класифікації мають бути базовані на ґрунтовних методологічних основах, щоб забезпечувати інформаційну єдність і цілісність зібраної статистичної інформації, можливість інтегрування в процес міжнародного інформаційного

обміну, що є неодмінною умовою входження в співтовариство розвинених країн світу.

Система статистичних класифікацій не статична і тому, зважаючи на зміни у світовій економіці та суспільстві, виникає потреба в перегляді центральних статистичних класифікацій. Перегляд статистичних класифікацій здійснюють принаймні один раз на 5–10 років. Наприклад, версії Міжнародної стандартної галузевої класифікації всіх видів економічної діяльності (ISIC) прийнято в 1948, 1958, 1968, 1989, 2002 роках, Класифікації основних продуктів (CPC) – у 1989, 1997, 2002 роках.

Останній всесвітній перегляд Міжнародної стандартної галузевої класифікації всіх видів економічної діяльності (ISIC) Статистична комісія ООН розпочала в 1999 році. Перегляд зініційовано у зв'язку зі швидким розвитком технологій, особливо у сфері інформаційної та телекомунікаційної діяльності, появою нових типів спеціалізації компаній, поділом праці, новими концептуальними підходами до класифікації професійних і адміністративних послуг. Також було враховано зростання попиту на більш повну й зіставну інформацію в деяких галузях, які представляють певний інтерес для міжнародних організацій у межах виконання міжнародних програм і державної політики, наприклад, програм щодо охорони довкілля, забезпечення населення питною водою, охорони здоров'я людини тощо.

У межах Європейського статистичного простору, який, окрім країн – членів Європейського Союзу, охоплює країни Європейської асоціації вільної торгівлі та більшість країн Центральної Європи, з 1993 року статистичні дані вперше почали збирати та розробляти за Класифікацією видів економічної діяльності Європейського Співтовариства (NACE) та Класифікацією продукції за видами економічної діяльності Європейського Співтовариства (CPA). NACE та CPA – це складова частина міжнародної інтегрованої системи статистичних класифікацій. NACE – похідна класифікація від ISIC і, задля задоволення конкретних потреб користувачів у ЄС, вона більш деталізована на нижчому рівні.